

Avrupa Birliği Fonları ve Yerel Yönetimler

Grzegorz Michalski

POLONYA

Genel Bilgi

31 Aralık 1998 itibariyle Polonya nüfusu, 38 667 000'di. Nüfus bakımından Avrupa kıtasının 8. dünyanın ise 29. büyük ülkesi durumunda. Nüfusun %26'sı çalışma yaşının altında (0–17 yaş), % 60'ı çalışma yaşında (18–65 yaş erkek, 18–60 yaş kadın) ve %14'ü de çalışma yaşının üzerinde bulunmaktadır. En kalabalık yaş grubunu, 13–18 yaşları arasındaki gençler (70'li ve 80'li yıllardaki hızlı nüfus artışı) ve 40–45 yaş grubuna girenler (50'li yılların ortalarında yaşanan hızlı nüfus azalması) oluşturuyorlar. En genç yaş grubunda, çok hızlı bir nüfus azalması izleniyor.

Toplumun gittikçe yaşlandığı, görülür bir süreç. Nüfusun %51,4 kadın. 1998 yılı rakamlarına göre 209,4 bin evlilik ve 45,2 bin boşanma; 395,6 bin doğum ve 3,8 bini bebek ölümleri olmak üzere 375,3 bin ölüm (binde 9,5 canlı bebek doğmaktadır) kaydedilmiştir. Nüfus artışı %0,52'ydi. Bundan bir yıl sonra, savaş sonrası Polonya'da ilk kez nüfus artış hızı eksilere düştü; bu da çok elverişsiz bir durum, zira ileride Polonya toplumunun yaşlanması sonucunu getirir. Ortalama nüfus yoğunluğu, 1998 rakamlarına göre 1km²'ye 124 kişi şeklinde tespit edilmiştir.

Başkent: Varşova

Yüzölçümü: 312 685 km² (Avrupa'da 9. sırada)

Nüfus : 38,7 milyon (1999 tahminlerine göre Avrupa'nın 8. en kalabalık ülkesi)

I. Özerk Mahalli İdarelerin Yani Yerel Yönetimin Yapısı, Konumu ve Görevleri

Polonya'nın idari yapısı 2006

Polonya'nın bölgesel özerk yönetimler alanında uzun bir geçmiş vardır; özerk yönetimler gelişmelerine 1918 yılında Polonya'nın bağımsızlığı kazanmasının ardından başlamışlar, ancak faaliyet alanı yekpare bir yapı olarak 1933 yılında yasalarla düzenlenmiştir. II. Dünya Savaşı'nın ardından bölgesel özerk yönetimler, bir süre nahiye meclisleri ve köy idari heyetleri, ayrıca il ve ilçeler meclis ve idari heyetleri olarak faaliyetlerini sürdürmüş, 1950 yılına gelindiğindeyse tasfiye edilerek yerlerine, artık özerk bölge yönetimlerinin bir uzvu değil, ama devletin bölgelerdeki temsilini üstlenen ulusal meclisler konulmuştur.

1990 yılının Ocak ayı sonunda Polonya'da yerel idarelere yeniden hayat verildi, ancak bu, o zaman için sadece en alt seviyede, mahalle/naahiye/"gmina" seviyesinde gerçekleşti. Mahalli idareler yasası 8 Mart 1990 tarihinde yürürlüğe girdi. Mahalle/naahiye/"gmina" reformu, Polonya idari bölümler haritasında değişiklik yapmaya gerek olmaksızın gerçekleşti, çünkü reform idari sınırların değiştirilmesini gerektirmiyor, ama idare ilkelerini yeniden yapılandırıyordu. Kamu idaresinin yeniden yapılandırma sürecinin amacı, yerel halkın kendi mahalle/naahiye/"gmina" yönetimine katılmasıydı, çünkü bu konularda merkeziyetçi bir yönetim şekliyle karar verilmesinin, toplumun dile getirdiği ihtiyaçlarla kıyasla verimsiz kaldığı ve aralarında uyumsuzluk olduğu tespit edilmişti. 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren ise, üç aşamalı bir idari bölümlenme getirildi ve buna dayalı olarak mevcut mahalle/naahiye/"gmina" yanında ilçe ve il idareleri oluşturuldu.

8 Mart 1990 tarihli, Bölgesel Özerk İdareler Yasası, idari görevleri yerine getirmek üzere bir "gmina"nın, yani Polonya'daki en küçük idari birimin, köyün ya da nahiyenin tüm sakinlerinin hukuken birleşerek oluşturdukları ve tüzel kişiliğe haiz bir birleşmeye dayalı bölgesel idare düşüncesine yeniden hayat kazandırmıştır.

1 Ocak 1999 tarihinden itibaren Polonya'da yeni bir idari bölünme şeması yürürlükte olup bu;

Büyüklüğüne göre:

- İl
- İlçe
- "Gmina"

(Türkiye'de köy ya da nahiye idari yapısına kısmen benzeyen) "gmina"yı kapsamaktadır.

Bölgesel özerk yönetim dediğimizde; bundan il, ilçe ve nahiye birliklerini ve bu üç bölgesel derecelendirmede konuşlandırılmış bir özerk idari yapısını anlıyoruz. Ancak idarenin bu tarz bir bölünmesi, karşılıklı bağımlılık ve ayrı ayrı birimler arasında bir alt-üst ilişkisi doğurmamaktadır.

Birliğin temeli "gmina" dediğimiz yapıdır; ilçe ve ilin biçimini ise "gmina" için geliştirilmiş çözümler belirler.

Polonya'da 1 Ocak 1999'da yeni bir idari bölgeler şeması kabul edilmiştir. Daha önceki idari bölgeler, iki kademeli olmak yerine, il, ilçe ve en küçük yerel idari birim "gmina" olarak üç kademeli şekilde bölünmüştür. Polonya 16 il, 379 ilçe ve 2478 "gmina" şeklinde idare bölgelere bölünmüştür. İlk ve en önemli yerel idari birim: "Gmina" Özerk Yerel Yönetimleri "Gmina" asli ve aynı zaman en küçük yerel yönetim birimlerinden biridir. Hudutları içerisindeki tüm nüfusunun idari ve icra işlerini yerine getirir. Yani bir "gmina"da oturan herkes, hukuken tüzel kişiliği olan birlik oluşturmaktadırlar. Polonya'da birkaç "gmina" türü bulunmaktadır: Bunlardan en küçüğü KÖY'dür. Başında bir muhtar bulunur. Bunun ardından KÖY-ŞEHİR tipi "gmina" türü gelmektedir. Başında bir belediye başkanı görev yapar. En büyük "gmina" tipi ise ŞEHİR'dir. Başında yine bir belediye başkanı, ancak kent belediye başkanı bulunur. Her üç başkan da doğrudan seçim (yani halk oylaması) neticesinde göreve gelirler. İcra işlemlerinden sorumludurlar. Yasama ve kontrol görevleri ise her üç tür "gmina"da mevcut olan meclis tarafından yapılmaktadır. Meclis üyeleri de yine doğrudan halk oylamasıyla 4 yıllık süreler için seçilirler. Her meclisin başında bir başkan bulunur. Meclis – diğer kuruluşların yetki sınırlarına giren ve haklarında karar alma yetkisine haiz olmadığı görevler dışındaki – her konuda kararlar almaya tam yetkilidir.

Mahalle/nahiye/"gmina" yerel yönetim Polonya Anayasası'ndaki mahalle/nahiye/"gmina" tanımı, yerel yönetim topluluğunu ve ilgili bölgeyi kapsar. Bundan dolayı mahalle/nahiye/"gmina", yasada, tüzel kişilik verilerek devletten bir şekilde ayrı tutulan, yasal olarak bir bölge nüfusunun bir özerk yönetim olarak örgütlenmiş birliğidir.

1997 tarihli Polonya Cumhuriyeti Anayasası'nın 169.madde, 1.bendinde "yerel yönetim birimleri, görevlerini yürütme organları tarafından yürütürler" denilmektedir. Yerel yönetim yasasına göre mahalle/nahiye/"gmina" 'nın organları; meclis ve yönetim kuruludur (madde 11a.). Mahalle/nahiye/"gmina" meclisi, karar alma ve denetleme görevlerini yerine getirir ve referandum kapsamına (bütçe ve ticari programların, mahalle/nahiye/"gmina" statüsünün, yönetim kurulunun atanma ve azlinin oylaması gibi) girmeyen tüm konularda bağlayıcı kararlar alabilir. Mahalle/nahiye/"gmina" konseyi genel seçimlerde seçilir. Yönetim kurulu, mahalle/nahiye/"gmina"'nın yürütme organıdır. Yönetim kurulunun tüm üyeleri meclis tarafından, meclis üyeleri arasından veya dışarıdan seçilirler. Öncelikle meclis, gizli oylamada mahalle/nahiye/"gmina" Başkanını seçer. Başkanlar ise yönetim kurulunun çalışmalarını organize ederler, günlük konularını yönetir ve dışarıda temsil görevini yerine getirirler. [3][3]

Mahalle/nahiye/"gmina" 'nın görevi, bölgesel konularla ilgili projelerin yürütülmesidir. Bunlar arasında hem kendi işleri hem de devlet idaresi tarafından verilen işler yer alır. [4][4]. Kendi işler, mahalle/nahiye/"gmina" 'nın ana görev alanıdır ve özellikle çevre düzeni, alan kullanımı, yollar, caddeler ve köprüler, su, kanalizasyon ve su arıtma, toplumsal yardımlaşma, eğitim, kültür ve diğer konular kapsar [5][5].

Bu görevler, (yasaların elverdiği ölçüde) yerel yönetimler tarafından yürütülür Mahalle/nahiye/"gmina" 'ya verilen işleri ise, kamu faaliyetlerinin çeşitli alanlarını düzenleyen yasalar tespit eder. Bu işlerin gerçekleştirilebilmesi için, özellikle bu amaçla sağlanan ödeneklerden yararlanılır.

Ülkenin merkeziyetçi yönetim tarzının değiştirilmesi sürecinde mahalli idarenin finansmanını, görevlerini, yapısını, örgütlenmesi ve mülkiyet konularını yasalar düzenlemekteydi. Bunlar arasında özellikle şu yasaları saymak gerekir:

- 8 Mart 1990 tarihli, Yerel Yönetimler Hk. Yasa,
- 22 Mart 1990 tarihli, Yerel Yönetim Çalışanları Hk. Yasa,
- 17 Mayıs 1990 tarihli, özel yasalarda belirtilen görev ve yetkilerin mahalle/nahiye/"gmina" idaresi ile devlet idaresi arasında paylaşımı hk. ve bazı yasaların değişmesi hk. yasa,
- 14 Aralık 1990 tarihli mahalle/nahiye/"gmina" 'ların gelirleri ve onlara 1991-1993 yıllarında verilecek sübvansiyon şartları ile Yerel Yönetimler Yasası'nın değiştirilmesi hk, sonra 10 Aralık 1993 tarihli mahalle/nahiye/"gmina" 'ların finansmanı hk. yasa ile değiştirilmiştir; 16 Kasım 1998 tarihli kamu maliyesi hk. Yasa, 1997 yılından itibaren Polonya'da yürürlükte olan yeni Anayasa, yerel yönetimlerin yapısal ve organizasyon çerçeveleri belirlemektedir. Anayasa'nın öngörüşüne göre:
- Polonya Cumhuriyeti'nin topraklarının idari bölümlere ayrılması, kamu yönetimin merkeziyetçi olmamasını temin eden bir düzenlemedir,
- Her bölgesel biriminde ikamet eden tüm nüfus, yasa gereği yerel yönetim açısından bir birlik teşkil etmektedir,
- Yerel yönetim, kamu idare görevini ifa etmeye katılır. Yerel yönetim, yasalardan doğan diğer kamu görevleri, kendi adına ve kendi sorumluluğu altında ifa eder,
- Yerel yönetim, Anayasa veya diğer yasalar gereği başka kamu idarelerine saklı tutulan görevlerin haricindeki kamu görevlerini ifa eder,
- Yerel yönetimin temel birimi mahalle/nahiye/"gmina" 'dır. Yerel yönetimin diğer bölgesel veya yöresel birimleri yasalarca belirlenir,
- Yerel yönetim birimlerinin tüzel kişiliği vardır. Mülk edinme ve diğer mülkiyet hakları da mevcuttur,
- Yerel yönetim birimlerinin bağımsızlığı adli koruma altındadır,
- Yerel yönetim birimleri kendi görevlerini, karar ve yürütme organları aracılığıyla ifa ederler,
- Yerel yönetimin organlarının seçimleri genel, doğrudan ve gizli yapılır,
- Yerel yönetimin faaliyetleri yasal olmaları açısından denetime tabidir,
- Yerel yönetim birimlerinin birlikler oluşturma (dernekleşme) hakları vardır.

İlçe ne demektir?

Polonya'da ilçelerin iki türü var. Birincisi "kentsel ilçesi" – 1990 idari reformunda önce mevcut olan 49 ilin başkentleri, şu anda "kentsel ilçe" statüsündeki görevlerden sorumludur. İkinci tür ise "kırsal ilçe" olmaktadır. Bu ikincisinin idarî hudutları içerisinde birkaç (bir ya da birden fazla) "gmina" bulunur. İlçe yönetimi, kendisinin sorumlu olduğu bölgede idare ve icra görevleri yapar. "Gmina" örneğinde de açıklan-dığı gibi, ilçe yönetimlerinin görevleri, ancak diğer kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluk alanları dışında kalan konularda faaliyetler sürdürmektir. İlçe yönetiminin başında ilçe başkanı bulunur ("starosta", yani ihtiyar heyeti başkanı). Kendisi ilçe meclisi tarafından seçilir. İlçe yönetimi, (ilçe belediyesi) icra faaliyetlerinden sorumludur. İlçe meclis üyeleri, doğrudan halk oylamasıyla 4 yıllık süreler için seçilmektedirler. Her ilçe meclisinin başında başkan bulunur.

Burada altı çizilmesi gereken nokta, ilçe yönetiminin (yani ilçe belediyesinin) kendisinden daha küçük bir idari birim olan "gmina" için herhangi bir üst kurum oluşturmaması ve "gmina"nın yetkililerine ne müdahil olarak ne de herhangi başka bir bağımlılık şeklinde karışmamasıdır. Yani "gmina" yönetimi ile ilçe yönetimi (belediye) arasında hiçbir ilişki yoktur. Her ikisi de birbirlerinden bağımsız iki idarî birimdir.

İl ne demektir?

İlde mahalli idareyi, özerk idareler ve devletin bölgedeki yetkili kurumları yapar. İlde özerk idareyi, genel ve doğrudan seçimlerde 4 yıl için seçilen il meclisi ve icra organı olarak ilçe meclisi tarafından seçilmiş belediye başkanının bulunduğu il belediyesi yerine getirir. Bölgede devlet, başında başbakanın atadığı ve il özerk idaresi icraatlarının kanuna uygun olup olmadıklarının kontrolünü yapan valinin bulunduğu valilik tarafından temsil edilmektedir.

II. Polonya'nın AB Üyeliği Öncesi Yardımlar

Polonya, halen iki katılım öncesi programı – Phare ve SAPARD programları – çerçevesinde ve ayrıca katılım sonrasının "Geçiş Dönemi Olanakları" (İngilizce adıyla: Transition Facility) programı çerçevesinde Avrupa Birliği'nden destek almaktadır. Bu "Geçiş Dönemi Olanakları" programının aracı, Phare programının, kurumsal kamu idaresinin desteklenmesiyle ilgili kısmıyla, katılım sonrasında da devam ettirilmesi olmaktadır.

Polonya'ya, katılım öncesi araçları çerçevesinde yapılan mali yardımın toplam tutarı 7,2131 milyar AVRO olup tahsis edilen miktar ayrı ayrı programlar için aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir:

• Phare 1990-2003 3,916 milyar AVRO

• İSPA 2000-2003 2,588 milyar AVRO (İSPA Fonu'na yapılan tamamlayıcı mali desteğin toplam tutarı)

• SAPARD 2000-2003 709,41 milyon AVRO

Katılım sonrasında, "2004-2005 Geçiş Dönemi Kaynakları" programı çerçevesinde Polonya'ya Ulusal Programını gerçekleştirilmesi için yapılan mali desteğin toplam tutarı 92,85 milyon AVRO'dur .

Ayrıca, Polonya kurumları, OLAF tarafından hazırlanan ve mali yükünün bir kısmı 2004 Geçiş Dönemi Olanakları'ndan karşılanan, Avrupa Birliği dış sınırındaki çeşitli kalpazanlıkların açığa çıkartılması amaçlı özel donanımların satın alımıyla ilgili bir programa da dahil edilmişlerdir. Polonya'ya bu kalemden ödenen tutar, 1,811 milyon AVRO'dur.2

Phare Programı

1989'da başlatılan PHARE programı, aday ülkelere Avrupa Birliği'nce tahsis edilen yardımın adıdır. Başlangıçta hedef, yalnızca Polonya ve Macaristan'a yardım sağlanmasıdır – ki programın kısaltılmış adındaki ilk iki harf de bunu ele verir, zira bu kısaltmanın İngilizcedeki açılımı "Poland -Hungary: Assistance to Restructuring their Economies" şeklindedir. Yani, "Polonya-Macaristan Ekonomilerini Yeniden Yapılandırma Yardımı".

1990 yılından itibaren programa Bulgaristan ve Çekoslovakya da dahil edilirler. Ardından Arnavutluk, Romanya, Estonya, Litvanya ve Letonya gelir; 2000 yılına kadar bu programdan bölgemizdeki 17 devlet yararlanmıştır.

Yardımların Boyutları

Yapılacak yardımın boyutlarına ve bu yardımları hangi ülkelerin alacaklarına Avrupa Komisyonu karar verir; ilgili ülkeyle yaptığı müzakerelerin ardından tahsis edilecek bütçeyi onaylar ve yardımın boyutlarını karara bağlar. Bunun ardından yardım alacak

her hükümet, iktisadi, kurumsal ve hukuki proje planları hazırlar. En yüksek yatırımları gerektiren, büyük projelere ilk sırada yardım sağlanır.

Şu ana kadar bütçeden en yüksek oranda yararlanan ülke, Polonya olmuştur. 1990-2000 yılları arasındaki dönemde Polonya'ya aktarılan kaynağın miktarı 2,5 milyar ECU olmuştur (ki bu rakam, o dönemdeki PHARE bütçesinin yüzde 21'i demektir). Bütçeden Romanya yaklaşık yüzde 12, Macaristan yüzde 9, Bulgaristan yüzde 8, Arnavutluk ve Çek Cumhuriyeti yüzde 5'er oranlarında yararlanmışlardır.

Programın Aşamaları

PHARE programı, birkaç aşamaya bölünmüştü. 1989-1991 yılları arasındaki dönem, öncelikle acil yardım dönemi idi. 1991-1994 dönemi, eğitim ve danışmanlık aşamasıydı. Bunu 1994-1997 döneminde yatırımların desteklenmesi aşaması izledi. 1998'den Polonya'nın Avrupa Birliği'ne girdiği tarihe kadar geçen dönemde ise program, AB ile bütünleşme sürecinin desteklenmesinde kullanıldı.

Phare 2 Programı (2000-2006)

Phare programının son uygulamasının, kontrat akdi (mali yardım sözleşmelerinin imzalanması) ve programların hayata geçirilme süresinin uzunluğundan ötürü, ancak 2006 yılı sonlarında sona erecek olmasına karşın, Polonya, artık bir AB üyesi olsa da, yapısal fonlardan ve Topluluğa Uyum Fonu'ndan yararlanmayı sürdürecektir.

Ayrı ayrı programların kapatılma aşaması (yani hesap kapatma, belgelerin arşivlenmesi vb. işlemler) ise daha da uzun bir süre, büyük ihtimalle 2007'ye ya da 2008'e kadar sürecek.

Programda, yalnızca Avrupa Birliği ortak politikaları kapsamındaki girişimlerin desteklenmesi şartı aranmaktadır. Bu yüzden Phare'den gelecek kaynaklar örneğin spor yatırımlarına, cami ve kiliselere ya da örneğin sağlık hizmetlerine aktarılamaz, çünkü bu alanlar AB ortak politikalarının hiçbirinin kapsamı içinde değildir.

PHARE 2 programının on Orta ve Doğu Avrupa ülkesi için bütçesi, yıllık yaklaşık 1,5 milyar AVRO'dur. Bu program kapsamındaki bütün yatırımların maliyetinin, yardımı alan ülke tarafından (o ülkenin hükümeti, yerel yönetim (özerk idareleri), sivil toplum örgütleri ya da şirketleri tarafından) paylaşılması gerekir. Pratikte ülkenin öz kaynaklarıyla yaptığı katkı asgari olarak yaklaşık yüzde 10, azami olaraksa yaklaşık yüzde 90 oranında olur. Çoğunlukla bu katkı, yüzde 20 ile yüzde 40 arasında değişir. Kurumlara devletçe yapılan ve AB'nin yüzde 25'in üzerinde katkı sağlamadığı hibeler (sübvansiyonlar) istisna oluştururlar. Reformdan geçirilen Phare 2 yardım sisteminde yapılan yardımın, yüzde 30'u kurumsal gelişmenin desteklenmesine ve yüzde 70'i ise yatırımlara olacak şekilde dağıtılması uygulaması getirilmiştir.

Bu programdan gelen mali kaynaklar, Polonya'da beş alandaki çalışmalara aktarılmaktadır: Kurumsal kalkınma (bu alana şimdiye kadar yıllık ortalama 80-90 milyon AVRO aktarılmıştır); Avrupa Birliği mevzuatına (özellikle hukuk mevzuatına) uyum yatırımları; diğer deyişle *acquis communautaire*'e (topluluk müktesebatına) yapılan yatırımlar (ki bu alana yıllık 50 ila 100 milyon AVRO arası bir tutar aktarılmıştır); sınırötesi işbirliği programı (yıllık ortalama 54 milyon AVRO); sosyo-ekonomik uyum hedeflerinin gerçekleştirilmesi (yıllık olarak yaklaşık 170 milyon AVRO) ve Polonya kurumlarının Birliğin diğer yardım programlarına katılımlarının finanse edilmesi. Bu aktarılan kaynakların AB'ne geri ödemesi, örneğin Socrates ya da Leonardo gibi birlik programlarının hesabına yapılmaktadır.

Kurumsal kalkınmaya aktarılan meblağlar sürekli bir düşüş içindedir, zira Polonya, AB standartlarına yıldan yıla gittikçe daha fazla uyum sağlamaktadır. Bu yardımın alıcısı öncelikle idari yapı – ve de en başta devletin idari mekanizmaları – olup yardım kapsamında aktarılan kaynaklar, veterinerlik laboratuvarlarının ve (örneğin sınırlarda ithal edilen besin maddelerinin sağlık açısından güvenli olmalarını sağlamak için) bitki sağlığı laboratuvarlarının, ilçe çevre müfettişliklerinin örgütlenip donatılması ya da

diplomaların karşılıklı olarak tanınması gibi topluluk sistemlerinin işlerlik kazandırılmasına harcanmaktadır.

Avrupa Birliği mevzuatına (özellikle hukuk mevzuatına), yani topluluk müktesebatına pratikte uyumu mümkün kılacak yatırımlar, büyük destekler – birkaç milyon AVRO'dan onlarca milyon AVRO'ya değişebilen yardım tutarları – gerektiren yatırımlardır. Bu kalemlerde aktarılan kaynaklar örneğin sınır denetimlerinin sıklaştırılmasına (bu amaçla örneğin sahil koruma botları, arazi araçları ya da patlayıcı veya uyuşturucu maddelerin yerlerinin tespitine yarayan donanımların satın alınmalarına) harcanmaktadır.

Aynı türden daha ufak yatırımlar, sosyo-ekonomik uyum fonları kapsamında olduğu kadar, sınırötesi işbirliği fonları kapsamında da hayata geçirilmektedirler. Ayrıca, büyük projelerin bir kısmı, sonradan oluşturulan Birlik yardım programı ISPA'ya geçmiştir. Doğal çevrenin korunması ya da altyapının geliştirilmesiyle (örneğin uluslararası otoyol bağlantılarının inşasıyla) ilgili büyük yatırımlar, ISPA şemsiyesi altında toplanmıştır.

Sınırötesi işbirliği kapsamında ise doğal çevrenin korunması, taşımacılık, (yatırım imkanlarının şimdiye dek pek de kullanılmadığı) tarım ve ayrıca eğitim ve kültür alanlarına yönelik daha küçük ölçekli yatırımlar gerçekleştirilmektedir.

Sosyo-ekonomik uyum kapsamında, bölgeler arasındaki farklılıkların giderilmesine yarayacak yatırımların gerçekleştirilmesi için ayrılan mali kaynaklar, ancak 2000 yılından bu yana kullanıma açılmışlardır. Bu başlık altında yatırımların seçiminde ve hayata geçirilme yöntemlerinin belirlenmesinde, Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (EFRR) ve Avrupa Sosyal Fonu (EFS) ilkeleri örnek alınır. Programın bu bölümünde gerçekleştirilen işler, yapısal yardımların alınması öncesinde, topluluk yardımından yararlanma becerisini arttıracak bir alıştırmadır.

Bu programdan gelen para, öncelikle özerk yönetimlere (yıllık ortalama 100 milyon AVRO olarak) aktarılırken, başta ulaşım ve doğal çevrenin korunmasıyla ilgili altyapı projelerinde, sonra (yaklaşık 20 milyon AVRO'sunu sadece yatırım sübvansiyonları olarak verilen hibelerin oluşturduğu) yıllık yaklaşık 35 milyon AVRO küçük ve orta ölçekli işletmelere yardım için (işletmelere danışmanlık ve eğitim hizmeti verilmesinde, sübvansiyonlarda, hatta işletmelerin fuarlara katılımlarının finanse edilmesinde) kullanılır.

Bunun dışında, yıllık 35 milyon AVRO civarında bir tutar da insan kaynaklarının geliştirilmesine, yani idari yapıda çalışanların ve işsizlerin eğitimine, ayrıca işlerini kaybedenlerin mesleki vasıflarının arttırılmasına harcanmaktadır.

Son olarak; Polonya'nın Phare 2 kapsamında aldığı paranın bir kısmı, Polonya kurumlarının (Save, Alternet, Energy, SME, Socrates ya da Leonardo gibi) topluluk programlarına katılımlarının finanse edilmesine gitmektedir. Phare kapsamında bir de örneğin Torun kenti çevre yolu, Kutno çevre yolu, Wloclawek'ten geçen otoyol ya da Zamosc şehir merkezinin genişletilmesi inşaatı gibi projelere de kısmi mali destek aktarılmıştır.

Programın Kullanımı

Aşağıda Tablo 1'deki verilerin, gerçekleştirme aşamasındaki, yani tahsise bağlı olarak ya kontrat akdi ya da mali kaynakların aktarımı süreçlerinin halen devam ettiği programları dikkate aldığını vurgulamak gerekir.

1. 2001 tahsisi için kontrat akdi süresi, 2004 Şubatında sona erdi. Projelerin çoğu için kaynak aktarımı, 2004 Aralık ayında sona erdi. Yapım süresi uzatılmış projeler içinse kaynak aktarımı 2005 Aralık ve 2006 Temmuz aylarına kadar devam edecek.
2. Phare 2002 kaynakları tahsisi için kontrat akdi ve kaynak aktarım süreleri, kapsamı içinde farklı farklı projelerin hayata geçirildiği Mali Memorandum'a bağlı olarak, aşağıda verilen şekilde farklılıklar göstermektedir:

- Polonya Ulusal Programı, Bölüm I – Kaynaklara ilişkin kontrat akdi süreleri 31 Temmuz 2004 tarihinde sona ermiştir; bitirilme süreleri uzatılmış projeler için kaynak aktarım süresi 2005 Ekim ve Kasım aylarında sona ermiştir.
  - Polonya-Almanya Sınırötesi İşbirliği Programı – kontrat aşaması, 15 Ekim 2004 tarihinde sona erdi. Kaynak aktarımı 15 Ekim 2005 tarihine kadar sürdü, ancak bitirilme süreleri uzatılmış projeler için kaynak aktarımı 2006 yılının I.-III. üç aylık dönemlerine kadar sürecek.
  - Ulusal Program Phare 2 II. ve III. bölüm ve Polonya-Çek Cumhuriyeti, Polonya-Slovakya ve Polonya-Baltık Denizi Bölgesi Sınırötesi İşbirliği Programları için Mali Memorandumlar'ın verildiği durumlarda ise; kontrat akdi süresi, (kontrat süreleri uzatılmış olan ve 28 Şubat 2005 tarihi itibarıyla sona eren 17 proje, Polonya-Baltık Denizi Bölgesi Sınırötesi İşbirliği Programı kapsamında kontrat akdi süresi 31 Aralık 2004 tarihinde sona eren 1 program ve kontrat akdi süresi 30 Haziran 2005'te dolan PL2002/000.580.03.03 Deniz Sınırlarını Koruma Sistemi projesi hariç olmak üzere) 30 Kasım 2004 tarihinde sona ermiştir. Kaynak aktarımı süresi, ilgili Mali Memorandumlar'a uygun şekilde, 30 Kasım 2005'te sona erecek olup işlerlik kazandırma süreleri uzatılmış projeler olması halinde kaynak aktarımı 2006 yılının I.-III. üç aylık dönemlerine kadar sürecektir.
3. 2003 Phare yardımının tahsisi için kontrat akdi süresinin 30 Kasım 2005'e kadar bitirilmesi öngörülmüştür. Bu tarih, kesin bir tarih olarak belirlenmişti ve söz konusu tahsisle ilgili olarak kontrat süresinin uzatılması için, Avrupa Komisyonu'nun ilgili mercilerine başvuru imkanı yoktu. Buna karşın, kaynak aktarımının kesin tarihi (30 Kasım 2006'ya kadar olan süre) bağlamında, Avrupa Komisyonu'nun3 kararına uygun olarak, Mali Memorandumlar'ın bir kısmı bağlamında, projelere işlerlik kazandıracak birimler tarafından yapılacak ödemelerin son ödeme tarihinin, yardımdan yararlananlar lehine 6 ay uzatılması imkanı bulunmaktadır.

Tablo 1. 2001-2003 tahsisi için Phare kaynaklarının kullanımı – gerçekleştirme aşamasındaki projeler

(Kaynak: Polonya Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ve projelere işlerlik kazandıracak birimlerden alınmış ve 30 Kasım 2005 itibarıyla geçerli durumu gösterir veriler)

Yıl	Fon büyüklüğü/ rakam (milyon AVRO)	Kontrato edilmiş rakam (milyon AVRO)	Kontrato edilmiş rakamın oransal şekli %	Kullanılan rakam (milyon AVRO)	Kullanılan rakamın oransal şekli %	Uygulamakta olan projeler
2001	468,436	448,162	96%	420,006	90%	18
2002	451,700	411,697	91%	318,321	70%	105
2003	459,523	400,694	87%	99,905	22%	113
Topl.	1379,659	1260,553	91%	838,232	61%	236

III. AB Fonları ve Üyelik Statüsünün Kazanılmasından Sonra

Bu Fonların Yerel Yönetim (Özerk İdareler) Tarafından Kullanımı

Yapısal fonlardan aktarılan kaynaklardan en büyük payı, bölgesel özerk idare birimleri almaktadır. Bu durum, her şeyden önce, Yerel Özerk Yönetimlerin, bölgelerin ekonomik kalkınmalarında yerel düzeyde oynadıkları rolden ileri gelmektedir. Bu bağlamda yollar,

atık suların temizlenmesi; eğitim, spor, kültür tesisleri, ticaret bölgeleri, arazilere altyapı donanımı sağlanması gibi altyapıya ilişkin en büyük projelerin Yerel Yönetim (özerk idareler) için hazırlanmaları gerekir. Özerk idareler, yatırım amaçlı kaynakların dışında, bir de yatırım amaçlı olmayan girişimler için, yani örneğin belirli toplumsal kesimlere yönelik işsizliğe karşı mücadele konusunda eğitim çalışmaları yapılması, burs fonları, girişimciliğin tanıtımının yapılarak teşvik edilmesi gibi çalışmaları gerçekleştirebilmek için de yardım alabilirler. Yapısal fonlar, özerk idarelere ekonomik canlılığı ve bölgelerindeki halkın refah düzeyini arttırmaları yönündeki çalışmalarında destek olmak için verilmektedir.

Sivil Toplum Örgütleri

Sivil toplum örgütleri, yapısal fonlarda önemli rol üstlenirler. Yerel Özerk Yönetim idarelerin hemen peşi sıra, projeler geliştirebilecek gizil güce sahip ikinci en büyük grubu oluşturmaktadırlar. Öğretime, mesleki eğitime, atıl durumdaki kırsal arazilerin yeniden ekonomiye kazandırılması ve girişimciliğin promosyonuna ilişkin, ekonomik kalkınmayı hedefleyen projelerine kaynak sağlanmasını talep edebilirler.

Yerel Yönetim (özerk idareler) gibi sivil toplum örgütleri de, projelerini geliştirirken mali destek alacaklarını, hatta proje maliyetinin %75'ine kadar dahi paylaşılabilirliğini hesaba katabilirler. Yatırım amaçlı girişimler de desteklenir, ama özellikle desteklenen projeler eğitimle, danışmanlıkla, gerekli eğitimi almaları ve iş bulmalarında belirli grup insanlara yardımla ilgili, yatırım amaçlı olmayan projelerdir.

Yapısal fon kaynakları, operasyon programları ve Topluluk programları çerçevesinde sağlanmaktadır. Bölgesel özerk yerel yönetim birimleri, yapısal fon kaynaklarını aşağıda sıralanan bazı programlara dayalı olarak alabilirler:

PROGRAM TİPİ [1] :

Bölgesel Kalkınma Entegre Eylem Programı

Giriş

Bakanlar Kurulu'nun 14 Ocak 2003 tarihinde kabul etmiş olduğu 2004-2006 Yılları Ulusal Kalkınma Programı'nın beş sacayağından birisi, "Bölgelerin kalkınma potansiyellerinin güçlendirilmesi ve bazı bölgelerin marjinalleşmesine karşı mücadele" olmaktadır. Bu sacayağının amaç ve öncelikleri, en başta, mali desteğinin bir bölümü Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu ve Avrupa Sosyal Fonu kaynaklarından[2] sağlanan Bölgesel Kalkınma Entegre Eylem Programı çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Söz konusu bölgesel kalkınma planının idaresi tüm ülke sathında olacak, ancak programlanması ve işlerlik kazandırılması büyük oranda bölgeler düzeyinde gerçekleşecektir.

Bölgesel Kalkınma Entegre Eylem Programı, Milli (Ulusal) Kalkınma Planı/2004-2006 Yılları Topluluk Desteği Temelleri'nin gerçekleştirilmesine hizmet eden altı programdan biridir [3] . Program, Polonya'nın AB'deki üyeliğinin ilk döneminde devletin bölgesel siyasetinin hangi yönlere ilerlemesi gerektiğini ve önceliklerini belirleyerek, Ulusal Kalkınma Planı'nda ortaya konulmuş amaçları geliştirmektedir. Program kapsamındaki bu siyasetin gerçekleştirme maliyetinin bir kısmı, yapısal fonlardan finanse edilecektir.

Bölgesel Kalkınma Entegre Eylem Planının Yapısı

Öncelik 1. İlgili bölgelerin rekabet kabiliyetini güçlendirmek için yapılarının genişletilmesi ve yenileştirilmesi

Eylem 1.1 Yerel ulaşım sisteminin genişletilmesi ve yenileştirilmesi

Eylem 1.2 Çevre koruma altyapısı

Eylem 1.3 Bölge toplumsal altyapısı

Eylem 1.4 Turizm ve kültürün geliştirilmesi

Eylem 1.5 Bilgi toplumu altyapısı

Eylem 1.6	Metropollerdeki toplu taşımacılığın geliştirilmesi
Öncelik 2.	İlgili bölgelerde insan kaynaklarının geliştirilmesinin pekiştirilmesi
Eylem 2.1	İlgili bölgede yerel iş piyasasına göre mesleki mezhiyetlerin geliştirilmesi ve kesintisiz eğitim imkanı
Eylem 2.2	Burs programları yoluyla eğitimde eşitsizliğin dengelenmesi
Eylem 2.3	Tarım sektöründen kopan çiftçilerin yeniden mesleğe kazandırılmaları
Eylem 2.4	Yeniden yapılandırma süreci sonucu işlerini kaybetme tehlikesi yaşayan kişilere yeniden meslek kazandırma
Eylem 2.5	Girişimciliğin tanıtımının yapılması
Eylem 2.6	Bölgesel Yenilikler Stratejisi
Öncelik 3.	Yerel büyüme
Eylem 3.1	Köy bölgeleri
Eylem 3.2	Yeniden yapılandırılan bölgelerin kapsamına giren araziler
Eylem 3.3	Sınai ve askeri faaliyetlerden ötürü bozulmuş kent bölgeleri
Eylem 3.4	Mikro işletmeler
Eylem 3.5	Yerel toplum yapısı

Projelerin sunumunu aşağıdaki kişi ve kurumlar yapabilir:

- özerk yerel yönetimler: il, ilçe en küçük il birimleri ve onlar adına faaliyet gösteren kurumlar
- dernekler, birlikler ve yerel mahalli idarelerle yapılmış anlaşmalara dayalı hareket eden kurumlar
- yerel mahalli idareler emrindeki kamu hizmeti birimler
- yerel mahalli idareler emrindeki hizmetin ifasını ihale yoluyla almış kurumlar
- illerde kamusal idari birimleri
- diğer kamu kurumları
- yüksek okullar (kamu yararına ve kar amacı gütmeyen faaliyetler yürüten kurumlar)
- hastaneler
- yerel turizm alanında (kar amacı olmadan) faaliyet gösteren kurumlar
- illerde devlet idari birimleri
- kamunun diğer örgütleri, devlet idari birimleri veya özerk mahalli idareler tarafından kurulan toplum örgütleri, mali sektör kurumları, turizm, spor ve kültür kuruluşlarını da kapsamak üzere sivil toplum örgütleri; faaliyetlerinde kar amacı olmayan dernekler, birlikler, kiliseler ve cemaat dernekleri
- özerk mahalli idareye bağlı kar amacı olmayan kurumlar, örneğin okullar; eğitim sisteminde faaliyette bulunan eğitim merkezleri; kültür, sağlık korunma ve iş piyasası vb. kurumlar
- yüksek okullar, kamu yararına ve kar amacı olmaksızın faaliyet yürüten araştırma-geliştirme merkezleri
- diğer kamu kurumları (örneğin emniyet, itfaiye ve diğer hizmetler örgütleri)
- diğer kamu kurumları
- ilgili ilin ticaret odasına tescilli tüzel kişiler tarafından yürüten mikro işletmeler
- anaokulları, okullar ve eğitim sistemine bağlı faaliyette bulunan diğer eğitim merkezleri

Yapısal Fonlar programlamasına uygun şekilde, Bölgesel Kalkınma Entegre Eylem Programı'na bir Ek hazırlanmıştır. Belgenin, Bölgesel Kalkınma Entegre Eylem Programı maddelerine ve AB ile Polonya'nın geçerli bölgesel siyasetlerine uygunluğu, çıkış noktası olarak kabul edilmiştir.

AB Konseyi'nin 21 Haziran 1999 tarih ve 260 sayılı Yönergesi'nin 9. maddesine göre, Bölgesel Kalkınma Entegre Eylem Programı Eki, üye ülke tarafından hazırlanan ve

gerçekleştirilecek faaliyetler noktasında ayrıntıları içeren, programın stratejisine ve önceliklerine işlerlik kazandıran belgenin adıdır.

Söz konusu ek belgenin öncelikle içerdiği şey, yapılacak faaliyetlerin açık ve belli bir sistematığe yerleştirilmiş tanımlarıdır. Faaliyetlerin hedeflerine, projelerin hayata geçirilme yöntemlerine, proje seçim kriterlerinin neler olduğuna, son kullanıcı türüne, yardımın biçim ve miktarına, kamu kaynaklarından ve Avrupa Birliği kaynaklarından sağlanacak maddi olanaklarla birlikte projelerin maliyet yükü paylaşımının oranlamasına, takip göstergelerine ve başvuru değerlendirme usulüne ilişkin ayrıntılı bilgiler içerir.

Ek belgenin hazırlanma çalışmaları Ticaret Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Yardım Programları ve İl Sözleşmeleri Müdürlüğü'nde yapılmıştır. Ek belgeyle ilgili olarak ortak bir tutumun oluşturulabilmesi için, ilgili bakanlıkların yetkililerinden ve il belediye başkanlıkları ve valilik temsilcilerinden, ayrıca başka bazı kurumların yetkililerinden kurulu çalışma grupları oluşturulmuştur. Bölgesel Kalkınma Entegre Eylem Programı kapsamında gerçekleştirilmeleri öngörülmüş 15 faaliyetin ayrıntılı analizini yapmış (takip işleri çalışma grubu ve mali işler çalışma grubu olarak 2'si yatay düzlemde) 11 çalışma grubu kurulmuştur.

Bölgesel Kalkınma Entegre Eylem Programı Ek Belgesi'nin hazırlanma çalışmalarına, Twinning Phare PL Fransız uzmanlar da destek sağlamışlardır.

Bölgesel Kalkınma Entegre Eylem Programı – Yollar (Yol Altyapısı)

Bu mali kaynak, yollara (il, ilçe ve köy yollarına) ilişkin olarak;

- yurtiçi ve uluslar arası yollara,
- ticaret merkezlerine,
- sanayi ve hizmet sektörü tesislerine,
- deniz limanlarına, balıkçılık koylarına, nehir limanlarına, havaalanlarına, demiryolu istasyonlarına erişilebilirliğin iyileştirilmesini hedefleyen büyük yatırımlara tahsis edilmiş bir kaynaktır.

Bu kapsamda nüfusları 20 bini geçen kentlerin idari bölge sınırlarındaki yol projeleri de hayata geçirilecektir.

Bu yatırımlar sayesinde, Polonya'nın seçilmiş bölgelerinin ticari cazibesi artacaktır.

Polonya, bu amacı ve aynı zamanda 1.1.2'de söz konusu faaliyetleri (Toplu taşımacılık) gerçekleştirebilmek için, 2004-2006 yılları arasında Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu kaynaklarından 768 594 658 AVRO kullanabilecektir.

Bu Alanda Kimler Proje Sunabilir?

- Bölge yerel özerk yönetim birimleri: köy, "gmina", il yerel yönetimleri ya da onların adına hareket eden birimler.
- Bölge yerel özerk yönetim birimlerinin kurdukları dernekler, birlikler, sözleşme temelinde kurdukları ortak girişimler.

Bölgesel Kalkınma Entegre Eylem Programı II – Doğal Çevrenin Korunması (Çevre Koruma Altyapısı)

Bu mali kaynak havaya, suya ve toprağa karışan zararlı atık miktarlarının sınırlandırılmasına ilişkin yatırımlara tahsis edilmiştir. Bunun dışında, sel baskınlarına karşı güvenlik tedbirlerinin iyileştirilmesini konu edinmiş projelere maddi destek sağlanması da öngörülmektedir. Yenilenebilir kaynaklardan elde edilen enerjinin kullanılmasına ilişkin yatırımlar da bu program kapsamında kaynak bulabilir.

Yukarıda verilen türden projelerin gerçekleştirilmeleri, doğal çevre kalitesinin iyileştirilmesi sonucunu getirmeli ve doğal çevrenin korunması alanında AB standartlarına uyumda Polonya özerk yönetimlerine yardımcı nitelikte olmalıdır.

Polonya, bu amaç için, 2004-2006 yılları arasında Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu kaynaklarından 301 044 658 AVRO kullanabilecektir.

Bu Alanda Kimler Proje Sunabilir?

- Bölge yerel özerk yönetim birimleri: Köy, kaza, il yerel yönetimleri ya da onların adına hareket eden birimler.
- Bölge yerel özerk yönetim birimlerinin kurdukları dernekler, birlikler, sözleşme temelinde kurdukları ortak girişimler.
- Bölge yerel özerk yönetim birimleri görevlendirmesi üzerine hizmet veren ve hisse ya da paylarının çoğu köy, kaza ya da il yerel yönetiminde olan kurumlar.
- Avrupa Topluluğu yasasıyla uyumlu hale getirilmiş Kamu İhaleleri Kanunu usullerince seçilen, bölge özerk idaresiyle yaptığı çevre koruma hizmeti anlaşmasıyla yüklendiği kamu hizmetini ifa eden kurumlar.
- İllerdeki devlet idari birimleri.
- Diğer kamu kurum ve kuruluşları.

Bölgesel Kalkınma Entegre Eylem Programı III – Eğitim (Bölgesel Eğitim Altyapısı)

Bu mali kaynaksız, yüksek okullara yapılacak yatırımlara tahsis edilmiştir. Bu program kapsamında, araştırma kuruluşlarının geliştirilmesini hedefleyen projeler de finanse edilebilirler.

Bu tür projeler, eğitime erişilebilirliği iyileştirmeyi, farklı bölgeler için entelektüel potansiyelden faydalanmayı ve araştırmacılığı geliştirmeyi hedefleyen projeler olmalıdır. Gerçekleştirilmesi öngörülen projelerin, ilgili bölgenin ticari cazibesinin ve yatırımcılar için çekiciliğinin artırılmasına, ayrıca istihdam şartlarının büyümesine etki edebilmeleri gerekir. Polonya, bu amacı ve aynı zamanda 1.3.2'de söz konusu faaliyetleri (Sağlık) gerçekleştirebilmek için, 2004-2006 yılları arasında Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu kaynaklarından 233 954 658 AVRO kullanabilecektir.

Bu Alanda Kimler Proje Sunabilir?

- Bölge yerel özerk yönetim birimleri: Köy, kaza, il yerel yönetimleri ya da onların adına hareket eden birimler.
- Bölge yerel özerk yönetim birimlerinin kurdukları dernekler, birlikler, sözleşme temelinde kurdukları ortak girişimler.
- Yüksek okullar.
- İlk maddede sayılan birimler tarafından (yani il Yerel Yönetim (özerk idareler) vb. yerel yönetimler tarafından) kurulmuş olup yüksek öğrenim alanında faaliyet yürüten birimler.
- Kayıtlı faaliyet alanı eğitim olan ya da bir yüksek okulla tesis edilmiş anlaşma çerçevesinde bilimsel araştırma alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri.

Sağlığın korunması – (sağlığın korunmasının bölgesel altyapısı)

Bu finansman kaynağı, sağlık birimlerine yapılan yatırımlar içindir.

Gerçekleştirilen projeler, uzmanlık alanlarında sağlık hizmetleri sunan bölgesel tanı ve tedavi merkezlerinin güçlendirilmesi ile ilgili olmalıdır. Bu, tedavi sürecini kısaltacak çünkü uzman tedavisi gerektiren hastalar, bu hizmetleri sağlayan birimlere yönlendirilecekler, bu birimler ise komple tedavi hizmetleri verebilecekler.

Bu tür projelerin hayata geçirilmesi, uzmanlık alanlarında tedavi hizmetlerine erişilmesi konusundaki farklılıkları azaltmaya imkan tanıyacaktır ve tıbbi müdahalenin kalitesini yükseltecektir.

2004 – 2006 yılları arasında Polonya bu amaç ve 1.3.1.kodlu faaliyetler (eğitim) için, Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu'ndan 233 954 658 AVRO kullanabilecektir.

Proje Başvurularını Kimler Yapabilir?

- Kurucusu, il özerk yönetim birimleri, ilçeler, tıp fakülteleri, Sağlık Bakanlığı, Başbakanlık, ilgili Bakanlık gibi olan sağlık birimleri – sabit hizmetler (hastaneler), temel sağlık hizmetleri (poliklinikler),
- İl seviyesindeki mahalli özerk yönetim birimleri veya onların adına hareket eden birimler,
- İlçe seviyesindeki mahalli özerk yönetim birimleri veya onların adına hareket eden birimler,
- Mahalli idarelerin dernek, topluluk ve birlikleri,
- Yukarıda belirtilen kurucular tarafından kurulan ve sağlığın korunması konusunda faaliyet gösteren organizasyon birimleri – bunlara ticari şirketler de dahil,
- Sağlığın korunması konusunda kar amacı gütmeyen faaliyetler sürdüren sivil toplum kuruluşları, birlikler, vakıflar, kiliseler ve dini kuruluşlar.

Kültür ve Turizm (Kültür ve turizmin gelişmesi)

Bu finansman kaynağı, bölgesel bazda büyük kültürel projeler içindir. Bu tür projelerin hayata geçirilmesi sayesinde, Polonya'nın belirli bölgelerinin turistik cazibiyetinin artırılması öngörülmektedir. 2004 – 2006 yılları arasında Polonya bu amaç için, Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu'ndan 197 884 658 AVRO kullanabilecektir.

Bilgi topluluğu (Bilgi topluluğunun altyapısı)

Bu finansman kaynağı, toplumun bilgisayar, internet ve diğer bilgi teknolojilerine erişiminin geliştirilmesi amaçlı yatırımlar içindir. Yatırımlar neticesinde bilgisayar ağının iyileştirilmesi (geniş bantlı ağlar), internete erişim imkanı (internete erişim noktaları) ve toplumsal bilgiler online (internet aracılığıyla) erişimin kalitesi ve sayısı artırılabilecektir.

2004 – 2006 yılları arasında Polonya bu amaç için, Avrupa Sosyal Fonu'ndan 93 194 658 AVRO kullanabilecektir.

Mesleki eğitim (bölgesel istihdam piyasasının ihtiyaçlarına bağlı yeteneklerin gelişimi ve bölgede sürekli eğitim imkanlarının sağlanması)

Bu finansman kaynağı, bölgesel istihdam piyasasının ihtiyaçlarına bağlı yeteneklerin gelişimi konusunda ve yatırım amaçlı olmayan projeler içindir. Yetişkinlerin meslek bilgi ve yetenek seviyesinin yükseltilmesinin önemi büyüktür, özellikle onlar tarafından mevcut mesleklerinin sürdürebilmesi, mesleki yükseltme veya yeni iş bulma açısından.

Gerçekleştirilen projeler sayesinde bölgesel istihdam piyasasında, o bölgede ikamet eden vatandaşların iş bulma imkanları artacaktır. İstihdam piyasasının taranması konusunda gerçekleştirilen projeler sayesinde, belli meslekler ile ilgili talepler konusundaki bilgilere erişim kolaylaşacaktır.

2004 – 2006 yılları arasında Polonya bu amaç için, Avrupa Sosyal Fonu'ndan 97 951 589 AVRO kullanabilecektir.

Sosyal burslar (burs programları aracılığıyla eğitim imkanlarının eşitlenmesi)

Bu finansman kaynağı, ilçe seviyesindeki bursların kaynağıdır. Bu kaynaklardan, kırsal kesimde ikamet eden ve ikamet yerinde bu eğitimi alma imkanı olmadığından dolayı onun dışındaki ilköğretim üstü okullara giden kişilere ödenebilmektedir. İkinci grup, kırsal kesim veya yeniden yapılandırılan bölgelerden yüksek öğrenim amacıyla gelen öğrencilere ödenebilmektedir. Bu burslardan sadece maddi durumu zor olan öğrencilere verilebilir. Ödemeler öğrencilere okul veya ilçe idare birimi tarafından yapılmaktadır, ancak önceden bu birimler il idare müdürlüğüne ilgili başvuruyu yapmakla yükümlüdürler. Başvuru onaylandıktan sonra öğrencilerden başvurular alınır ve sözleşmeler imzalanır. Bursun süresi 10 aya kadardır.

2004 – 2006 yılları arasında Polonya bu amaç için, Avrupa Sosyal Fonu'ndan 121 711 589 AVRO kullanabilecektir.

Tarımla ilgili kişilerin yeni meslek edinmesi (Tarımı bırakan kişilerin yeni meslek edinme) Bu finansman kaynağı, tarım alanında çalışan kişilerin yeni meslek edinmesi konusunda projelerini gerçekleştirmek isteyen kuruluşlar içindir. Finanse edilen projeler, sektörden ayrılmak isteyen çiftçiler veya tarım sektörü çalışanları ile ilgili olmalıdır. Bu kapsamdaki projeler, bu kişilerin özellikle hizmet sektörüne geçmesine imkan sağlamalıdır.

Bu tür projelerin uygulanması, değişen şartlar altında uyum sağlamak amacıyla eğitim ve mesleki yönlendirme yardımı yapılacaktır. Tarım sektöründen ayrılan kişiler, diğer sektörlerde daha kolay iş bulabileceklerdir.

2004 – 2006 yılları arasında Polonya bu amaç için, Avrupa Sosyal Fonu'ndan 54 421 589 AVRO kullanabilecektir.

Yeniden yapılandırma süreçlerinden dolayı ilgili kişilerin yeni meslek edinmesi

Bu finansman kaynağı, yeniden yapılandırma süreçlerinden dolayı ilgili alanda çalışan kişilerin yeni meslek edinmesi konusunda projelerini gerçekleştirmek isteyen kuruluşlar içindir. Finanse edilen projeler, yeniden yapılandırma süreçlerinden dolayı iş kaybı tehdidi altında kalan kişilerin yeni iş bulması imkanını sağlamalıdır. Bu projeler, yeniden yapılandırılacak ancak devlet koruma programlarına alınmayan sanayi alanlarında çalışanlara yönelik olmalıdır.

Bu çalışmalar kapsamında madencilik, metalürji ve tershanecilik sektörlerinde çalışanlara kısmi yardım amaçlı projeler finanse edilmelidir. Ayrıca bu projeler kapsamındaki yardımlardan, işveren tarafından işten çıkarılma sürecinde bulunan veya işyeri iflas etmiş ya da tasfiye süreci içerisinde olanların çalışanları da faydalanabilir.

Projeleri yürüten kuruluşların bir takım faaliyetler sayesinde (eğitim, mesleki yönlendirme, stajlar vs.), yeniden yapılandırma süreçlerinden dolayı iş kaybı tehdidi altında kalan kişilerin yeni iş bulması kolaylaşacaktır.

2004 – 2006 yılları arasında Polonya bu amaç için, Avrupa Sosyal Fonu'ndan 74 211 589 AVRO kullanabilecektir.

Bölgesel Yenilikler Stratejileri (2.6)

Bu finansman kaynağı, Polonya'nın çeşitli bölgelerinde bulunan şirketlerin yeniliklerinin seviyesini yükseltme amacıyla hazırlanan projeler çerçevesinde finansman sağlamak içindir. Teknolojik kalkınma ve yeniliklerin uygulanması konusundaki ortak stratejilerin hayata geçirilmesi ile ilgili projeler desteklenecektir.

2004 – 2006 yılları arasında Polonya bu amaç için, Avrupa Sosyal Fonu'ndan 44 531 590 AVRO kullanabilecektir.

Kırsal alanların kalkınması (Kırsal alanlar) 3.1.

Bu finansman kaynağı, kırsal alanlardaki köy, kasaba ve nüfusu 20 bine kadar küçük şehirlerin kullanımı için tahsis edilmektedir. AB fonlarından, ekonomik kalkınma ile ilgili altyapı projeleri desteklenmektedir, örneğin: yollar, su arıtma tesisleri ve bunun yanı sıra turizm açısından cazibiyeti artıran projeler, kültürel ve turistik tesisler gibi.

Projeler, ekonomik ve yatırım çekiciliğini arttırmaya ve istihdam yaratmaya sebep olan projeler desteklenir.

2004 – 2006 yılları arasında Polonya bu amaç için, Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu'ndan 352 094 658 AVRO kullanabilecektir.

PROGRAM TİPİ:

Sektörel Eylem (Uygulama) Programları (bazı örnekler):

Arazilerin birleştirilmesi (Arazilerin birleştirilmesi - Sektörel Eylem Planı 2.2)

Bu finansman kaynağı, tarım arazilerini birleştirme amacıyla yapılacak olan jeodezik, hukuksal ve yatırım işleriyle ilgili kamu projeleri içindir. Bu tür projeler, arazi yapısı çok dağılmış ve küçük parçalardan ibaret olan yerleşim merkezleri için uygulanabilir. Başvuru yapmadan önce, birleştirilecek tarım arazilerinin sahiplerinin en az %50'sinin rızasının alınması şarttır.

2004 – 2006 yılları arasında Polonya bu amaç için, Avrupa Tarımsal Garanti ve Oryantasyon Fonu'ndan 17 000 000 AVRO kullanabilecektir.

Limanlara erişim (Limanlara erişimi kolaylaştıracak altyapının iyileştirilmesi)

Bu finansman kaynağı, Polonya'daki limanlara erişimi kolaylaştıracak altyapı iyileştirilmesi ile ilgili büyük altyapı projeleri için kullanılmaktadır. Bu konudaki projeler, Gdansk, Gdynia, Szczecin ve Swinoujscie kentlerinde gerçekleştirilecektir. Projeler  konu ile ilgili olacaktır:

- Limanlara deniz tarafından ulaşım ile ilgili altyapılar,
- Deniz limanlarının altyapısının iyileştirilmesi ile ilgili altyapılar,
- Limanlara kara tarafından ulaşım ile ilgili altyapılar (sadece Gdynia ile ilgilidir).

2004 – 2006 yılları arasında Polonya bu amaç ve 1.2 no.lu faaliyetler için, Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu'ndan 119 800 000 658 AVRO kullanabilecektir.

İnsan Kaynaklarının Gelişimi – Sektörel Uygulama Programı

İş piyasasının kurumları (işsizliği önlemenin aktif formları- iş piyasası kurumunun teklifinin geliştirilmesi)

Bu finansman kaynağı, kamu ve kamu olmayan iş piyasasının kurumları tarafından gerçekleştirilen projeler içindir. Diğer faaliyetlerdeki gibi, sadece yatırım amaçlı olmayan projeler desteklenmektedir.

İstisna olarak, yapılan projelerin gerçekleştirilmesi için gereken ekipmanların alımıdır. Gerçekleştirilen projeler hem işsizliği nleme metodları, kurumun ihtiyacı olan ekipmanların alımı, personelin eğitimi gibi, bilgilendirme materyallerinin basımı ve işsizliği nleme amaçlı hizmetlerin promosyonunu da kapsayabilir.

Gerçekleştirilen projeler, mevcut eğitim ve iş yönlendirme tekliflerinin iş arayan kişilerin ihtiyaçlarına uyarlanmasında yardımcı olacaktır.

2004 – 2006 yılları arasında Polonya bu amaç için, Avrupa Sosyal Fonu'ndan 93 654 621 AVRO kullanabilecektir.

FON TİPİ:

Topluluk İniyatifleri:

AB'nin Interreg III A – Sınır Cıvarı İşbirliği

INTERREG III inisiyatifin bir kısmıdır.

Bunun amaı, hem uluslararası hem de bölgelerarası sınır cıvarı işbirliğinin, AB'nin hem iç hem de dış sınırlarında desteklenmesidir.

A kısmı (sınır cıvarı işbirliği), işbirliği yapan komşu bölgelerin kamu idarelerinin ortak projelerini finanse etmektedir. Bundan dolayı, sınır cıvarı bölgelerin ekonomik gelişiminin karşılıklı denetimini sağlanabilmektedir. İşbirliğin alanları olarak aşağıdaki konular belirlenmiştir:

- kk şirketlerin gelişimi ve faaliyetlerinin tetiklenmesi (turizm sektörü de dahil),
- sınır cıvarı bölgelerinin karşılıklı evre korumasının geliştirilmesi,
- sınır cıvarı bölgelerinin kalkınmasını amaçlayan, mevcut nakliye bağlantılarının modernizasyonu ve geliştirilmesi,
- bölgesel toplulukların inisiyatiflerinin desteklenmesi (mikro projeler fonu),
- insan kaynaklarının ve sınır cıvarı kamusal işbirliğinin gelişmesi,

- maddi ve insan kaynaklarının bilimsel araştırmalarda, teknolojik gelişimlerde, eğitim ve kültür alanlarında, bölgenin verimliliğinin arttırılması ve istihdamın arttırılmasına yönelik kullanılması.

INTERREG III A için (2004 – 2006 yılları arasında) Polonya’da, bu inisiyatif için tahsis edilen toplam kaynakların (177,09 milyon AVRO) %80’i ayrılmıştır. Bu kaynaklar ülkenin tüm sınırlarına bölünmüştür.

A kısmı için tahsis edilen tutarın %35’i (61,98 milyon AVRO) doğu sınırına ayrılmıştır. Beni dinlediğiniz ve sabrınız için teşekkür ederim.

Kaynakça:

- 1 Halen Uyum Fonu kapsamında gerçekleştirilmekte olan ISPA projeleri de dahil edildiğinde, bu destek 4,635 milyar AVRO olmaktadır.
- 2 Polonya’ya, 2004 ve 2005 yılları tahsisi kapsamında ilk yıl 49 914 620,00 AVRO ve ikinci yıl 42 931 690,00 AVRO kaynak aktarılmıştır.
- 3 Avrupa Komisyonu’nun 4.05.2005 tarihli yazısı gereğince, Phare 2003 Ulusal Program Bölüm I ve Polonya-ek Cumhuriyeti Sınıraşırı İşbirliği PL 2003/005-078, PL 200/004-379.01-06 programları hariç olmak üzere, Phare 2003’n tüm Mali Memorandumları için 3 bitirme tarihi vardır: Kontrat akdi, kontrat konusunun bitirilmesi, bitirilmif projeyi kullanıcılar için devreye sokan birimler tarafından ödemelerin yapılacağı tarih.